

Περιπτώσεις ύφους στη σημερινή ψαλτική έκφραση (Γεώργιος Ι. Χατζηθεοδώρου, Άρχων Μαΐστωρ Μ.τ Χ.Ε.)

/ [Πεμπτουσία](#)

Σήμερα, οι περισσότερες περιπτώσεις ύφους, σύμφωνα και με αυτό που είπα παραπάνω ως προς την ταύτιση τους λόγω της μεγάλης σημερινής επικοινωνίας και συγχρωτισμού, έχουν περιορισθεί κατά πολύ. Έχουμε λοιπόν σήμερα, κατά πρώτον, το ύφος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας.

Σ'αυτό έχουν συγχωνευθεί πολλά από τα επί μέρους και πλέον είναι το κυρίαρχο. Κύριό του χαρακτηριστικό, η σχετικά απλή μουσική γραμμή και ο ηγεμονικός τρόπος της εκφοράς του που απαιτεί φωνές ογκώδεις και ο σχεδόν ο υπερβολικός τονισμός χαρακτήρων όπως η Πεταστή, το Ψηφιστόν το Αντικένωμα.

Στην προσπάθειά τους για την απόδοσή του, οι πατριαρχικοί ψάλτες (εξαιρείται ο Στανίτσας για άλλους λόγους που δε είναι του παρόντος να αναλύσουμε) ψάλλουν

με πολύ ανοιχτό στόμα, και υπέρ του δέοντος ουρανισκόφωνα, με αποτέλεσμα ο ήχος να χάνει την λεπτότητά του, να γίνεται κάπως τραχύς και να παίρνει εν πολλοίς ένα παλαιότροπο, αλλά μη εντελώς συμβατό με τη σύγχρονη μουσική αισθητική, χρώμα. Αμφιβάλλω αν ήταν ανέκαθεν έτσι. Πάντως ο Κ. Ψάχος κλείνει τον κύκλο των μεγάλων πρωτοψαλτών στον Ιωάννη τον Βυζάντιο. Οπωσδήποτε όμως και σήμερα διατηρεί αρκετά αρχαιοπρεπή ψαλτικά στοιχεία.

Πολύ κοντά είναι φυσικό να βρίσκεται και εξωπατριαρχικό πολιτικό ύφος, αν και κάπως πιο μελισματικό και ναζιάρικο (περίπτωση Στανίτσα εκτός Πατριαρχείου.κ.α.). Το μοναστηριακό, είναι σαφώς παλαιότροπο, με αρκετές όμως, περιέργως, επιδράσεις από το σμυρναϊκό και διακρίνεται, χάριν του αναλυτικού τρόπου απόδοσης των χαρακτήρων τονισμού και ποιότητας, για το μελισματικό του χαρακτήρα.

Ηχητικό παράδειγμα ψάλει ο ιερομ.Ιερεμίας Βάστας :

%bnjakmonastir%

Το θεσσαλονικαίο-μακεδονικό θα το χαρακτήριζα, με τη συμβολή των εξαιρέτων εκπροσώπων του, ως την εξέλιγμένη μορφή του Πατριαρχικού (ηχητικό παράδειγμα Στέφανος Δόντσιος:%ghjakkadontsiojjhhgha%

Αποτελεί ίσως την υποδειγματικότερη σημερινή ψαλτική έκφραση (Καραμάνης).

Το θεσσαλικό, μαζί με το πελοποννησιακό, είναι το πιο μελισματικό, με μεγάλη ως και υπερβολική ανάλυση της μελωδικής γραμμής (ηχητικό παράδειγμα Κυριαζής Δασκαλούδης: %makakhafdafgjakdaskalo% Είναι άμεσα επηρεασμένο από το νεώτερο δημοτικό τραγούδι των δύο περιοχών το οποίο είχε και εξακολουθεί να έχει και σήμερα πολύ μεγάλη διάδοση.

Το αθηναϊκό ύφος, παλιότερα αρκετά επηρεασμένο από το σμυρναϊκό, είναι πιο ελαφρό, χρησιμοποιεί μουσική γραμμή πολύ κοντά στο εντελώς κλασικό κείμενο χωρίς μεγάλη και υπερβολική απόδοση των σημείων ποιότητας. Απαιτεί άψογη άρθρωση, καλλιεργημένη φωνή, εν πολλοίς ωδειακού τύπου και είναι πιο κοντά στην αισθητική της δυτικής μουσικής (ηχητικό παράδειγμα Γεώργιος Κουμπανάκης: %jkahhhghkoumpanakhggfa% .

Το ύφος των Δωδεκανήσων και γενικότερα του Αρχιπελάγους και της Κρήτης, είναι κατά βάση, λόγω της επικοινωνίας και επαφής τους με τόπους κοντινούς αλλά και πιο μακρυνούς, πολυσυλλεκτικό με κύριες επιδράσεις από την Πόλη, τη Σμύρνη, και τα μικρασιατικά παράλια. Από τα κύρια χαρακτηριστικά του η απλή μελωδικά γραμμή, η ηχητική καθαρότητα και η ανεπιτήδευτη έκφραση (ηχητικό

παράδειγμα Γεώργιος Τσάππος: %lalalkjtsarojjhagga%.

Υπάρχει βέβαια και το επτανησιακό ύφος (Ζάκυνθος και Κέρκυρα κ.λπ.), αλλά πρόκειται για εντελώς ξεχωριστή περίπτωση, η οποία δεν έχει σχέση με τα προηγούμενα και χρειάζεται ειδική αναφορά. ηχητικό παράδειγμα Σπ Καρύδης: %makakajhgagzakinth%.

Τα άλλα είδη ή έχουν συγχωνευθεί ή δεν λειτουργούν πλέον, όπως αυτό π.χ. Σμύρνης. ηχητικό παράδειγμα Μιχαήλ Περπινιάς: %makahgfdaperpinia%

(απόσπασμα από την ανέκδοτη εργασία του συντάκτη με τίτλο: »Η πράξη και η έκφραση της ψαλμωδίας μας«)